

فقه مصور عبادات

آسان سازی و آموزش احکام اسلام

حج

زکات

روزه

نماز

پاکی

د. عبدالله بن سالم باهمام

ترجمه

د. محمد سرور محمد مراد سروری بلخی

زکات برآمده از زمین

زکات بر آمده از زمین

مطالب

تعریف خارج از زمین

یکم: حبوبات و میوجات

تعریف حبوبات و میوجات

حکم زکات حبوبات و میوجات

شرطهای وجوب زکات حبوبات و میوجات

وقت وجوب زکات حبوبات و میوجات

مقدار زکات واجب در حبوبات و میوجات

دوم: زکات معادن و گنجها

تعریف معادن و گنجها

حکم زکات معادن و گنجها

شرطهای وجوب زکات معادن و گنجها

مقدار زکات واجب در معادن و گنجها

میوجات

هر میوه که قابل ذخیره کردن باشد مانند: خرما، کشمش، و بادام.

حکم زکات دانه ها، میوجات

زکات حبوبات و میوجات فرض است، بدلیل فرموده ای
الله تعالی: (حق آنرا در روز خرمین کردنش بدهید) (انعام: ۱۴۱)
و نیز بدلیل فرموده ای نبی اکرم ﷺ: ((در آنچه که از باران

بر آمده از زمین

هر چیزیکه از زمین بر آید و قابل بهره گیری باشد

یکم: دانه ها و میوجات

دانه ها

هر دانه ایکه قابل ذخیره باشد مانند جو، و گندم و غیره.

نصاب یکجا کرد.

وقت وجوب زکات حبوبات و میوجات

زکات در حبوبات هنگامیکه دانه هایش سخت شد و در میوجات زمانیکه شکل گرفت واجب میشود، طوریکه میوه قابل خوردن باشد، کسیکه حبوبات و میوجات را بعد از وجوب زکات بر آنها فروخت، زکاتش بر فروشنده است، زیرا که او مالک آنها در هنگام وجوب زکات بوده است

مقدار زکات واجب در حبوبات و میوجات

۱. واجب عشر (۱۰٪) است، در آنچه که بدون مشقت وبدون مصارف آبیاری حاصل شود، مانند آبیاری با آب باران، و آب چشمه سارها.
۲. واجب نیم عشر (۵٪) است در آنچه که با مشقت و با مصارف آبیاری شود، مانند آبیاری با آب چاهها.
۳. واجب سه چهارم عشر (۷،۵٪) است در آنچه که با مجموع آنها آبیاری شود، مانند اینکه گاهی با آب باران و احیاناً با آب چاه آبیاری شده باشد.

و دلیلش فرموده ای نبی اکرم ﷺ: ((در آنچه از آب باران، ورودخانه، و چشمه سارها آبیاری شده عشر است، و در آنچه بوسیله سانیه^(۷) یعنی شتر از آب چاه آبیاری شده، نیم عشر میباشد)).^(۸)

(۷) سانیه: شتریکه بوسیله آن از چاه آب میکشند.

(۸) به روایت مسلم.

و چشمه سارها آبیاری میشود، و یا از جمله عثری^(۱) باشد عشر (یک دهم) و آنچه با آب کشیده^(۲) آبیاری میشود زکاتش نیم عشر میباشد.^(۳)

شرطهای فرضیت زکات حبوبات و میوجات

۱- قابلیت ذخیره شدن را داشته باشد.

اگر ذخیره نمیشد، و از خوار و بار روزانه بود، در آن زکات نیست، زیرا که صفت مال بودن در آنچه قابلیت ذخیره شدن را ندارد کامل نیست، بخاطر عدم بهره گیری کامل از آن.

۲- از جمله چیزهای پیمانه ای باشد:

یعنی از آنچه که با ترازو وزن شدنی و با پیمانه ها نیز قابل مقایسه باشد، این فرموده ای نبی اکرم ﷺ آن دلالت دارد: ((در حبوبات و خرما، تا اینکه به پنج وسق نرسد صدقه نیست)).^(۴) (۵)

اگر از جمله مکمل و موزون نبود، مانند سبزیجات در آنها زکات نیست.

۳- باید در اثر کشت انسان در زمینش بروید:

اگر خود روئیده باشد، در آن زکات نیست.

۴- به نصاب رسیدن:

یعنی بمقدار پنج وسق باشد، بدلیل فرموده ای نبی اکرم ﷺ: ((در حبوبات و خرما، تا اینکه به پنج وسق نرسد صدقه نیست)).^(۶) پس نصاب سه صد صاع نبوی است که برابر: ۶۱۲ کیلوگرم گندم خوب میشود، انواع مختلف یک جنس از محصولات همان سال باهم جمع میشود، تا نصاب را تکمیل کند، مانند انواع مختلف خرما مثل: سگری با برحی و غیره باهم یکجا میشود، زیرا که آنها انواع متعدد یک جنس هستند، و برای تکمیل نصاب، یک جنس با جنس دیگر یکجا نمیشود، نمیتوان گندم را با جو یا گندم را با خرما در تکمیل

(۱) عثری: آنچه بدون آبیاری، یا با ریشه خود، و یا بوسیله باران و سیل دریا سیراب شود، آنرا عثری گویند.

(۲) آبیاری با آب کشیده: یعنی در کشیدن آب سختی وجود دارد.

(۳) به روایت بخاری.

(۴) وسق: شصت صاع.

(۵) به روایت مسلم.

(۶) به روایت مسلم.

”

نابود شدن حبوبات و میوجات

اگر حبوبات و یا میوجات بدون تقصیر صاحبش نابود گردید، زکاتی بر آنها نیست، اگر بعد از وجوب زکات، آنها بسبب تقصیر و یا تجاوز او نابود گردید، زکات آنها ساقط نمیشود، بلکه ادای زکات بر وی واجب میباشد

“

دوم: معادن و گنجها

معدن

آنچه که از زمین استخراج شود و از جنش نباشد، مانند طلا، نقره، آهن، سنگ های گرانبها، سرب و غیره مواد خامی که از زمین استخراج میشود.

گنجها

مالی که بوسیله انسان، در زیر زمین مدفون باشد: مانند طلا، نقره و غیره.

حکم زکات معادن و گنجها

واجب است، بدلیل فرموده ای خداوند متعال: (ای کسانی که ایمان آورده اید از پاکیزه آنچه کسب کرده اید، انفاق کنید، و نیز از آنچه برای شما از زمین خارج کردیم) (بقره: ۲۶۷) و فرموده ای نبی اکرم ﷺ: ((و در گنجها پنج یک میباشد))^(۱).

شرطهای زکات گنجها

برای زکات گنجها شرطهای وجود ندارد، اگر کسی مالک آن شد، باید زکات آنرا فوری خارج سازد

مقدار زکات واجب در معادن و گنجها

زکات واجب در آنها اگر مقدارش کم باشد و یا بسیار، خمس یا پنج یک میباشد، بدلیل فرموده ای نبی اکرم ﷺ: ((و در گنجها، یک پنجم است))^(۲).

(۱) به اتفاق بخاری و مسلم.
(۲) به اتفاق بخاری و مسلم.

طلای خام

نقره خام

سرب خام

آهن خام

